

## **Stanovisko odd. bezpečnosti práce MPSV k návrhům ABK MZe o zmírnění podmínek zajišťování BOZP pro některé skupiny zaměstnavatelů**

- Problematika BOZP je založena na pracovněprávním vztahu a nerozlišuje, až na malé výjimky, mezi tím, zda jde o podnik malý nebo velký. Smyslem BOZP je ochrana každého zaměstnance před úrazy nebo nemocemi z povolání, přičemž je to zaměstnavatel, který je povinen identifikovat rizika na pracovišti, snižovat je, resp. je-li to možné je odstraňovat a o zbytkových rizicích zaměstnance informovat.

Zákonodárci jde o ochranu zdraví a života každého zaměstnance a nelze tedy ze systému BOZP některé zaměstnavatele vyloučit. Jejich zaměstnanci by totiž byli, ve srovnání s jinými, zaměstnanými u větších podniků, podrobeni diskriminaci. Ve svých důsledcích by však byl zaměstnavatel v případě malého podniku stejně odpovědný za vzniklou újmu na zdraví a je proto logické, aby všichni zaměstnavatelé přijímali preventivní opatření k eliminaci pracovních a smrtelných pracovních úrazů.

Lze tedy jen obtížně předpokládat, že by právní úprava ze systému BOZP jistou skupinu zaměstnanců vyloučila a to bez ohledu na rozměr podniku nebo odvětví jeho aktivit.

Považuji za účelné vzít v úvahu některé další aspekty vydání specifického zákona o BOZP. Je pravdou, že je problematika rozdělena do více právních předpisů (zejména zákoník práce, zákon č. 309/2006 Sb., zákon č. 174/1968 Sb. zákon č. 251/2005 Sb. a řada dalších zákonů a předpisů nižší právní síly), je to však způsobeno i tím, že do problematiky spadají i otázky ochrany zdraví při práci v působnosti MZd. Kromě rozdílné věcné působnosti se zajišťování těchto agend liší i ve způsobu kontroly a vynucení. Na tomto poli fungují oblastní inspektoráty práce a krajské hygienické stanice. Je zřejmě odůvodněné, aby s ohledem na značná specifika existovala samostatná úprava v oblasti báňských prací a s tím související samostatný systém dozoru. Specifické úpravy mají odvětví dopravy, jaderné energie, armáda, policie, hasiči atd.

Množství právních předpisů upravujících problematiku BOZP je skutečně značné. Vedle rozdílnosti jednotlivých resortních zájmů je třeba vzít v úvahu i skutečnost, že rekodifikace by byla enormním úkolem, snahy o sjednocení režimů či jejich zjednodušení byly zatím neúspěšné.

- K návrhu na zmírnění daných požadavků v § 9 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb. sděluji, že námět není zcela srozumitelný, neboť směřuje ustanovení hlavy I a hlavy III. V hlavě I zákona jde o požadavky, kterým musí zaměstnavatel vyhovět, chce-li zajistit bezpečnost pracoviště a pracovního prostředí, výrobních prostředků atd.

Vámi zmíněný požadavek, aby zaměstnanci nevykonávali po neúnosnou dobu činnosti monotónní povahy, vyplývá z obecného poznání, že tato činnost jednostranně zatěžuje organismus, zaměstnanec se přestává soustředit a tím se zvyšuje nebezpečí vzniku úrazu. Nejde tedy o otázku, kterou by měla řešit podle § 9 odborně způsobilá osoba. Podobně lze nahlížet na všechna ustanovení hlavy I, zmírnění tam uvedených požadavků (ochrana proti pádu nebo zřícení, zamezení padání předmětů, ohrožení dopravou na pracovišti atd.) je problematické a nelze je doporučit. Zároveň nelze směřovat opatření, která přímo ze zákona má učinit zaměstnavatel a opatření, přijatá na základě posudku odborně způsobilé osoby.

- Pokud jde o § 3 odst. 3 písm. b) nařízení vlády č. 101/2005 Sb. je třeba odkázat na § 2 písm. f) nařízení vlády č. 378/2001 Sb. Jde o důležitý dokument dokládající způsob hospodaření s majetkem a u malých podniků jej nepochybně povede zaměstnavatel. Vzhledem k tomu, že často půjde o malé prostory s omezeným počtem strojů a frekvence zápisů není vysoká, nemělo by vedení provozní dokumentace klást na zaměstnavatele mimořádné nároky. Z kontextu zmíněných ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb. a nařízení vlády č. 378/2001 Sb. vyplývá, že jde primárně o ustanovení zaměřená na udržování dobrého technického stavu strojového parku, s čímž bezpečnost práce souvisí. Jde tedy o ekonomickou problematiku v širším smyslu.

- Otázka stáří stroje, u něhož provozní dokumentace neexistuje, je řešena jak v samotném § 3 odst. 1 písm. a), tak i v § 2 odst. 1 písm. f) nařízení vlády č. 378/2001 Sb. K věci lze uplatnit argumenty jako u předešlého bodu, praktické řešení je možno spatřovat jednak v § 3 odst. 1 písm. a), podle něhož je to zaměstnavatel, který může stanovit další požadavky na bezpečnost místním bezpečnostním předpisem, jednak v § 2 písm. f), kde se specifikuje pojem provozní dokumentace a kde vedle místního předpisu nahrazujícího provozní dokumentaci může zaměstnavatel stanovit režim revizí resp. kontrol. Zaměstnavatel tak může mít organizaci bezpečného provozu zcela v rukou.

- Pokud jde o nařízení vlády č. 27/2001 Sb. jsme připraveni v počáteční fázi, např. v rámci neformální pracovní skupiny, jednat o jeho úpravách. Poznamenávám však, že nařízení bylo vydáno na základě již neplatného ustanovení starého zákoníku práce a bude proto třeba vydat předpis nový, přičemž novelizace nepřichází v úvahu. Vzhledem k tomu, že jde o problematiku spadající do působnosti Ministerstva zemědělství, uvítáme návrhy a náměty věcných změn, které by mohlo MPSV popř. zřízená pracovní skupina posoudit a návrh nového předpisu ve vzájemné spolupráci s MZe zpracovat.

- Problematiku nařízení vlády č. 168/2002 Sb. je nutno chápat z praktického hlediska. Zatím co zákon č. 361/2000 Sb. upravuje provoz na pozemních komunikacích, je nařízení vlády č. 168/2002 Sb. zaměřeno na provoz „za branou“, tedy v objektu zaměstnavatele. Je tedy nutno souhlasit s tím, že se způsoby bezpečného zacházení se stroji zaměstnavatel zaměstnance seznámí, že zaměstnanec, zejména jezdí-li na veřejné komunikaci, musí být kvalifikovaně seznámen s dopravními předpisy, nelze však opomíjet skutečnost, že doprava uvnitř areálu podniku je specifická (srov. § 3) a stanovení jejích pravidel je zejména ve zvláštních případech nezbytné. Změny těchto předpisů a tedy „práci navíc“ lze očekávat v případě, že dojde ke změně ve strojovém parku nebo ke stavebním úpravám v objektu a to se zejména v malých podnicích často neděje.

Závěrem lze konstatovat, že není jasné, proč by zaměstnanci větších podniků měli být chráněni podle předpisů o BOZP a zaměstnanci malých podniků by měli zůstat bez ochrany nebo s ochranou „zmírněnou“. Nepovažuji proto za vhodné, aby v zájmu usnadnění pozice zaměstnavatelů byli zaměstnanci vystaveni neregulovaným rizikům ohrožení zdraví a života.

12.9.2013

P. Dvořák